

Mina år som ordförande 2009–2012

Tiden flyger och vi med den! När jag blickar bakåt i tiden känns det otroligt att det var för tio år sedan föreningen hade sitt 60-årsjubileum.

Mitt ordförandeskap startade officiellt 2009 men jag fick en tjuvstart för denna post eftersom min företrädare, Johanna Levola-Lyytinen, började som koordinator för Svenska nu 2008. Jag var då vice ordförande, vilket betydde att jag fick ansvar för praktiska arrangemang när det gällde 60-årsjubileet.

Det blev en hektisk vår med alla festarrangemang. Festmiddagen och festseminariet i Hanaholmens anrika miljö lyckades fint i det soliga aprilvädret. Som festtalare hade vi författaren Herman Lindqvist. Jag har fortfarande kvar hans mejl angående seminariet. Föreningens ekonomiska resurser var begränsade och med sekreteraren Elina Piirainen funderade vi hur i all världen vår budget räcker till alla kostnader. Men som tur var ville Herman Lindqvist inte ha stora pengar utan föreslog att föreningen skulle skaffa honom och hans fru teater- och operabiljetter. Allt annat – flygresor från Paris och logi – ville han betala själv. Och allt detta gjorde han innan jag ens hann fråga efter arvodet.

Våren 2008 hade med sig också mörka toner. Eila-Maria Fischer – en långvarig styrelsemedlem – somnade in efter en allvarlig sjukdom. Hon hade planerat föreningens sommarresa till Norge och året innan bilat resrutten där med sin man. Liisa Wallenius tog proffsigt ansvar för praktiska arrangemang och trots vemodiga minnen blev det en oförglömlig resa i Norge.

När jag sedan hösten 2008 blev vald till ordförande trodde jag att jag visste vad det innebär. Jag hade skrivit läroböcker tillsammans med Ulla Lilius och fått följa nära hur det var att vara ordförande: långa samtal och brinnande frågor som förutsatte snabba beslut. Jag hade suttit också i styrelsen när Arja Kujansivu och Sinikka Marila var ordförande. Så jag hade goda förebilder, men det var ändå mycket jag inte visste om. Tidvis var det ganska stormigt. Långa nätter, tidsbrist, tidskrävande arbetsgrupper, flera utlåtanden, möten med beslutsfattarna, ständiga nedskär-

ningar, oro för minskade resurser, svett och frustrerande ögonblick men också mycket glädje och tacksamhet: inspirerande kurser och projekt, aktiva lärare på fältet, Svenska nu och andra goda samarbetspartners.

Min första period inleddes med ett sorgebud. Rektor Armas Paavola gick bort i början av januari. Han var en svensk lärare med stort hjärta och ordförande åren 1974–1978. Han var också aktiv i SUKOLs verksamhet och hans insatser för språklärares och i allra högsta grad för svensklärares verksamhet var enorma. De ledare han skrev i *Tempus* på 1970- och 1980-talen är aktuella ännu i dag.

Jag vill lyfta fram de viktigaste händelserna under dessa år. År 2009 var det 200 år sedan Finska kriget 1808–1809. Under året arrangerades flera seminarier och evenemang kring projektet Det nya Finland – det nya Sverige och uppmärksammades det gemensamma kulturarv Finland och Sverige har genom sin gemensamma historia.

Årets kulturresa till Gotland blev givande och full av upplevelser. Vädret gynnade oss och denna fascinerande ö bjöd oss på natur, musik, historia, spänning och fossiljakt. Vi blev till och med en nyhet i lokala tidningar när vår buss tog eld vid Fröjels kyrka under hemresan från Stora Karlsö. Ingen av oss skadades, men många blev chockade. Bussen blev totalförstörd på några minuter.

Kommunikativ kompetens började få fotfäste i undervisningen. Professor Marketta Sundmans forskargrupp presenterade forskningsprojektet *Grammatik och den kommunikativa kompetensen*. Speciellt hade de fokus på grundskolestudierna och vad som är viktigt att kunna för att få fram budskapet. Forskning av den här typen hade vi länge saknat.

På föreningens vårmöte grundades Gyllene klubben. Samma kväll hade föreningens aktiva pensionerade medlemmar sin första träff på Svenska teatern med Eeva-Leena Valve som klubbvärdinna.

Ett datum vi svensklärare hade med spänning väntat på var 09.09.2009. Då fick ungdomsmusikalen *PlayMe* sin premiär. Teaterbussen började rulla och musikalen blev en upplevelse utan like. Över fyrtusen studerande hann se musikalen som inte lämnade någon orörd. Och sångerna ekade t.o.m. i klassrummen. Svenska kulturfonden, Konstsfundamentet och Svenska folkskolans vänner gjorde allt detta möjligt. Den 15 maj 2010 spelades musikalen sista gången för man började renovera Svenska teatern. Annars skulle musikalen säkert ha gått minst ett år till.

Det nya årtiondet förde med sig en muntlig kurs med muntlig test på gymnasiet från och med hösten 2010. Men landmärken för bedömning i muntlig framställning saknades. Med Kari Jukarainen åkte jag till Hanken, till Kerstin Salminen. Vi hade med oss abiturienter, som gått på den muntliga kursen. Under Kerstins ledning spelades landmärken in som sedan fanns i medlemmarnas förfogande.

I januari 2011 var Hanaholmens stora auditorium fullt med svensklärare när Svenska litteratursällskapet arrangerade seminariet *Tradition och förnyelse i svenskundervisningen i finska skolor*. Alla föreläsare betonade vikten av muntlig färdighet och glädjande var att deltagarna ansåg detta vara en möjlighet man ska satsa mera på.

Debatt om språkstudier och speciellt ifrågasättandet av svenskan stämplades i media före riksdagsvalet våren 2011. Tillsammans med Pirkko Nuolijärvi, chefen för Institutet för de inhemska språken, och SUKOLs ordförande Kari Jukarainen skrev vi en insändare *Monipuolinen kielitaito kunniaan* som publicerades utan några ändringar i söndagsupplagan i *Helsingin Sanomat* två veckor före valet och fick mycket positiv respons.

TOKI-projektet (samarbete mellan finsk- och svenskspråkiga skolor) är ett av de goda exemplen när det gäller svenskundervisning. Projektet visade att tilläggsresurser och levande kontakt över språkgränsen har en positiv inverkan på inläringen och ger resultat.

På hösten inledde SRO ett tvåårigt utbildningsprojekt *Framåt med svenskan* i samarbete med Svenska nu-nätverket. Målgruppen var grundskole- och gymnasielärare och projektet finansierades med stöd av Utbildningsstyrelsen. Vi hade en utbildningsdag per år i Tammerfors, Helsingfors, Kuopio, Uleåborg och Jyväskylä. Med fondernas hjälp kunde vi ännu arrangera ett båtseminarium till Sverige i maj 2013 då vi kunde presentera de fina idéer som kursdeltagarna i smågrupper

hade kommit på. Därtill hade kursdeltagarna möjlighet att träffa igen de flesta föreläsare.

När jag sökte efter föreläsare till *Framåt med svenskan* stötte jag på namnet *Senja Larsen* och *Fröken Senja opettaa ruotsia*. Via Senja fick jag kontakt med Mia Vanhatalo, som då var VD för Kunskapsbyrån Plåtburk. Mia blev en av föreläsarna och jag märkte plötsligt att jag är med i Senjas skola som kanslist. Samarbetet med henne och hennes kanslist och elever var rena rama glädjesvenskan. Sommaren 2011 var Senjas språkskola varje söndag i Helsingin Sanomat. Följande sommar var språkskolan på Finlandsarenan i Björneborg i samarbete med Folktinget. Vi hade då över 16 000 följare på Facebook och den positiva inställningen till svenskan hade ökat markant. Det kändes som om Senjas språkskola var nästan på allas läppar. Som bäst hade språkskolan 21 294 elever. Skolans sidor ”stängdes” i januari 2016.

Sista året som ordförande var tudelat. Dels hade vi fina resultat med *Framåt med svenskan* och den positiva rapporten *Svenska i finska grundskolor*. Hanna Lehti-Eklund och Maria Green-Vänttinen från Helsingfors universitet hade satt sig vid skolbänken och följt vad som händer i klassrummen. De hade också intervjuat lärare och rektorer i dessa skolor. Det kom

tydligt fram att eleverna på högstadiet tycker om att läsa svenska. Ett stort glädjeämne var också Svenska folkskolans vänners beslut att årligen dela ut stipendier till de tio nybakade studenter som har fått de högsta poängantalen i studentprovet i svenska. Stipendiesumman är 500 euro. Christoffer Grönholms kulturpris delades ut också för första gången. Asta Rauhala från Åbo blev den första kulturpristagaren.

Precis före midsommar fick vi en kalldusch då grundskolans timfördelning lanserades. Inga tilläggsresurser! Jag ringde många långa och ångestfyllda samtal utan resultat. Suomen Kuvalehti (14.9.2012) konstaterade att politikerna under årens lopp fattat flera ödesdigra beslut angående språkstudierna i grundskolan och gymnasiet. I artikeln intervjuades också SUKOLs ordförande Kari Jukarainen.

Ingen ordförande gör jobbet ensam. Jag vill tacka varmt sekreteraren Elina Piirainen och alla de styrelsemedlemmar som under de här åren jobbade med mig. Ett speciellt tack går till Kerstin Salminen, som har stött mig mycket. Viktiga är också våra medlemmar. Jag har lärt känna duktiga och uppfinningsrika svensklärare, som med kärlek, humor och tolerans uppmuntrar sina studerande och elever att studera svenska.

Ett glädjeämne under de här åren har också varit våra skrivtävlingar för grundskoleelever, gymnasister och studerande på yrkeshögskolor och yrkesinstitut. Abitavlingen som SRO arrangerar tillsammans med Kulturfonden, har pågått över tio år. Speciellt tänker jag på prisutdelningarna där jag hade tillfälle att prata med alla prisbelönta och deras lärare.

Utmaningar och motgångar är en del av jobbet men det har inte stört mig för lätta lösningar är inte min grej. Många gånger har jag känt mig privilegierad. Jag har lärt mig mycket och blivit bekant med fina personer. Jag hade och har fortfarande ett fantastiskt nätverk – specialister av många slag. Om det blir problem kan jag alltid slå en signal och få hjälp.

Jag vill höja en skål för alla mina företrädare, för föreningens samarbetspartners, för den nuvarande ordföranden och hennes styrelse som fortsätter med jobbet för svenskan och för Norden. Jag hoppas beslutsfattarna äntligen inser hur viktiga mångsidiga språkkunskaper är för samhällets välfärd.

Med Tarja Rintakoskis ord hälsar jag svensklärarna: *Låt studerande och elever höra talad svenska, låt dem prata så mycket som möjligt och gör det med glädje, glädjen smittar.* ■

Lärarnas gemensamma Turva

Du och alla andra yrkesmänniskor inom undervisningsbranschen bygger upp Finlands framtid varje dag. Ni skapar gemensam välfärd genom att uppmuntra och inspirera. Ni är mästare på att samarbeta. Det är också vi här på Turva. Vi är ett försäkringsbolag som ägs av människor som tror på arbete och det gemensamma goda.

OAJ har försäkrat sina medlemmar bland annat med en gemensam rese- och olycksfallsförsäkring. Som OAJ-medlem kan du koncentrera dina försäkringar till Turva och få tillgång till alla våra förmåner.

Titta in på vårt kontor, ring oss eller läs om dina förmåner på adressen turva.fi/oajfslsvenska

Liisa Wallenius, ordförande 2013–2014

Mycket vatten har runnit under broarna sedan mina år som ordförande. Kanske för att livet och arbetet numera är otroligt hektiskt. Vi genomgår stora förändringar av utbildningssystemet, den nya läroplanen är i bruk och digitaliseringen framskrider. Digital disruption påverkar samhällen och ekonomier globalt. Vi kan hålla med Herakleitos i hans konstaterande ”Det enda beständiga är förändring”.

Åren som ordförande för Svensklärarna i Finland rf var mycket givande och lärorika. Jag ställde upp som ordförande på begäran efter två år som vice-ordförande och endast sex år i styrelsen. Förtroendeuppgiften var utmanande, eftersom jag inte någonsin hade jobbat i grundskolan eller gymnasiet och lärt känna praxisen genom föreningsarbetet. Dock hade jag erfarenhet av svenskundervisning på högskolenivån och som arbetslivsutbildare. Därtill är jag svensk-lärare i andra generation. Redan de första åren i styrelsen hade gett mycket och mitt ordförandeskap baserade sig på delgering och delad yrkeserfarenhet i styrelsen. Svensklärare från alla nivåer var, och ska alltid vara, representerade med sin expertis och erfarenhet. Föreningens styrka ligger i dess medlemmar som representerar olika nivåer och goda nätverk samt kontakter till beslutfattare och andra organisationer som t.ex. Kulturfonden, Svenska folkskolans vänner, Svenska nu, Hanaholmens kulturcenter för Sverige och Finland, Utbildningsstyrelsen för att inte nämna SUKOL (Språklärarna i Finland rf). Tack vare dessa

värdefulla samarbetspartners kan föreningen uppfylla sin viktigaste uppgift – att stödja svenskundervisning. Utmaningar och problem likaså metoder och höjdpunkter i svensklärarjobbet är förvånansvärt lika oberoende av skolenivån. Vi glädjas åt våra elevers/studerandes framgångar och lyckade prestationer; dessutom agerar vi inte enbart som lärare i svenska utan även som ambassadörer för allt det nordiska.

Föreningens styrka ligger i dess medlemmar som representerar olika nivåer och goda nätverk samt kontakter till beslutfattare och andra organisationer.

Ordförandeåren 2013–2014 gällde främst arbete med den nya läroplanen och tidigareläggningen av svenskan till årskurs 6, d.v.s. från hög- till lågstadiet. Denna framtidsbild (tidigareläggningen) väckte stor oro bland föreningens medlemmar och den stora frågan var ”vem ska undervisa svenska i årskurs 6?”. Vi ville försäkra oss om att eleverna har behöriga och motiverade lärare i svenska. Läroplansarbetet fortskred i rask takt; kommente-

ringen gjordes och besluten fattades relativt snabbt för grundskolans läroplan, varefter gymnasiet och yrkesskolan stod i tur. Föreningen började tillsammans med SUKOL och andra partners planera fortbildning för att stödja de lärare som skulle ta ansvar för svenskan i årskurs 6. I den rådande lågkonjunkturen ville vi värna om elevernas jämlika möjligheter till språkval på låg- och högstadier runtom i landet. Förändringar planerade för språkundervisningen i yrkesutbildningen tedde sig även större.

Digitaliseringen hade inletts och många experimenterade i klassrummet, emedan arbetet med digitalisering av studentskrivningarna påbörjades vid Studentexamensnämnden. Föreningens sommarkurs på temat digitalisering sommaren 2013 i Hanaholmen var en succé. Föreningen gick med på Facebook och började blogga. Fortbildningskurser och materialproduktion har alltid varit en viktig del av föreningsarbetet. SRO:s kurser och seminarier är ypperliga tillfällen att sätta sig in i aktuella fenomen och nya läromedel, liksom att även bygga nätverk med andra lärare samt institutioner och organisationer. Det lilla extra som t.ex. kulturbesök, kända talare, besök bakom kulisserna till institutioner man inte annars har tillträde till, ingår alltid i kurser.

SRO har arbetat duktigt genom åren och sett många förändringar genomföras i utbildningssystemet. Gratulationer till 70-åringen! Länge leve svenskundervisningen och Svensklärarna i Finland rf! ■